REGIONALNA UDRUGA KOZARA I OVČARA RUKA

Ludbreška 17A, 40320 Donji Kraljevec
rukaudruga@gmail.com | www.udrugaruka.hr

U Donjem Kraljevcu, 5. studenoga 2026.

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I RIBARSTVA
Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane

Na znanje Kabinetu ministra i službenici za informiranje Anabeli Široki

Zahtjev za dopunu odgovora o klanju ovaca i koza te očuvanju otkupa mlijeka

Poštovani,

tražimo dopunu objedinjenog odgovora Ministarstva, dostavljenog 5. studenoga 2026. elektroničkom poštom službenice za informiranje Anabele Široki. Na dio pitanja nije odgovoreno, a za dio su navedeni propisi bez objašnjenja njihove primjene na opisane situacije.

Odgovor o programu potpore za mlijeko, uključujući prijave, obračun i najavljenu isplatu, smatramo potpunim. Dopunu tražimo u sljedećim točkama.

1 Donošenje i obrazloženje praga od deset grla

Dostavite zapisnik, poziv i dnevni red sastanka od 23. lipnja 2026., popis sudionika s institucijama i svojstvom sudjelovanja te prijedloge i zaključke o pragu od deset grla.

Odbor za ovčarstvo i kozarstvo HPK-a tada nije bio konstituiran. Na sastanku s ministrom poljoprivrede 29. lipnja 2026., uz sudjelovanje predstavnika Hrvatskog saveza uzgajivača ovaca i koza, obaviješteni smo o već donesenoj odluci, bez prethodnog savjetovanja. Vinko Sičaja i Krunoslav Čičko, kasniji predsjednik i zamjenik predsjednika Odbora, argumentirano su joj se usprotivili. Razjasnite tko je zastupao HPK, na temelju kojeg ovlaštenja i tko je prihvatio predloženi prag. Navod o suglasnosti HPK-a potkrijepite zapisnicima i ovlaštenjima, bez pripisivanja suglasnosti osobama koje su se odluci protivile.

Razjasnite zašto je pri izradi propisa konzultiran Središnji savez uzgajivača svinja, a nije Hrvatski savez uzgajivača ovaca i koza. Ako je potonji sudjelovao, navedite predstavnike, datume i način sudjelovanja. Dostavite odluke o radnim skupinama, zapisnike i podloge za prihvaćanje ili odbijanje prijedloga.

Navedite tko je i kada predložio prag od deset grla te dostavite podatke o potrošnji mesa i izračun kojim je određen. Objasnite metodologiju, referentnu godinu i uzorak ako je provedeno istraživanje. Navedite druge razmatrane pragove i način na koji su uvaženi broj članova kućanstva, veličina i položaj gospodarstva te dob i masa životinja. Objasnite zašto se jednako broje janjad, jarad i odrasle ovce i koze.

Pri procjeni potreba kućanstava treba uvažiti narodnu i vjersku tradiciju pripreme jela od janjetine i jaretine, osobito na ražnju i ispod peke, za blagdanska i obiteljska slavlja diljem Hrvatske. [1] RUKA smatra da klanje za potrebe vlastitog kućanstva treba urediti bez brojčanog godišnjeg ograničenja, uz nadzor, uredne evidencije i poštovanje propisa.

Tvrdnju o povezanosti prekoračenja praga s nezakonitom prodajom potkrijepite brojem utvrđenih slučajeva prije donošenja mjere i ukupnim brojem kontroliranih objekata. Podatak o 52 posto objekata s različitim nesukladnostima sam po sebi ne dokazuje tu povezanost ni opravdanost praga.

2 Epidemiološka i pravna podloga ograničenja

Dostavite aktualnu procjenu epidemiološkog rizika kojom obrazlažete zadržavanje jedinstvenog praga nakon ukidanja zona ograničenja. Navedite slučajeve širenja bolesti povezane s klanjem za vlastite potrebe, očekivano smanjenje rizika i epidemiološku razliku između klanja do deset i više od deset grla.

Usporedite rizik kontroliranog klanja na gospodarstvu s prijevozom u udaljenu klaonicu, sabiranjem životinja i dodatnim kontaktima ljudi, vozila i opreme. Navedite jesu li razmotrene manje ograničavajuće mjere, poput prijave klanja, veterinarskog pregleda, evidencija i nadzora zbrinjavanja nusproizvoda.

Razjasnite je li prag obveza prava EU-a ili nacionalni izbor. Ako je riječ o nacionalnoj mjeri, obrazložite njezinu nužnost i razmjernost te zašto se suzbijanje nezakonite prodaje uređuje Naredbom o suzbijanju kuge malih preživača. Objasnite odnos ograničenja prema Pravilniku o klanju životinja namijenjenih potrošnji u kućanstvu.

Navedite tijela i službe u RH nadležne za otkrivanje i sprječavanje nedopuštenih premještanja i prijevoza životinja, nadzor neoznačenih i nepropisno označenih životinja te drugih nezakonitih postupanja koja povećavaju rizik unosa i širenja zaraze. Razgraničite njihove nadležnosti i način koordinacije. Navedite nepravilnosti koje su epidemiološkim istraživanjem utvrđene kao uzrok ili čimbenik unosa i širenja kuge malih preživača te provedene kontrole i poduzete mjere.

3 Primjena praga i procjena posljedica

Razjasnite odnosi li se godišnje ograničenje na kalendarsku godinu, koja evidencijska oznaka određuje objekt i kako se prag primjenjuje na više objekata istog OPG-a. Potvrdite broje li se ovce i koze zajedno. Objasnite ulaze li u prag životinje zakonito zaklane prije 1. srpnja 2026. i kako trebaju postupiti gospodarstva koja su do tada zakonito zaklala više od deset grla.

Navedite je li prije donošenja mjere procijenjen rizik neprijavljivanja janjenja i jarenja, lažnog prikazivanja uginuća, krađa i nestanaka, neprijavljenog klanja te odbacivanja nusproizvoda u prirodu kada zakonita i troškovno prihvatljiva alternativa nije dostupna. Dostavite procjenu i predviđene načine praćenja i sprječavanja tih posljedica. Navođenje postojećih obveza ne odgovara na pitanje o učinku nove mjere na njihovo poštovanje.

4 Provedbene upute i ujednačena primjena biosigurnosti

Prema dosadašnjim iskustvima uzgajivača, konkretne informacije i upute veterinara o biosigurnosti najčešće su izostale. Kada su pružene, bile su paušalne i nedostatne za pravilnu provedbu mjera na pojedinom gospodarstvu.

Biosigurnosne mjere moraju imati jedinstvene minimalne zahtjeve prilagođene veličini i tipu gospodarstva, uz ujednačene inspekcijske kriterije u svim županijama. Pozivanje na načelo ignorantia legis non excusat (nepoznavanje zakona ne ispričava) nije dostatan odgovor na zahtjev za jasnim provedbenim uputama. [2] Njihova je svrha omogućiti pravilnu i dosljednu primjenu mjera radi smanjenja rizika unosa i daljnjeg širenja zaraze.

Navedite hoćete li izraditi upute i infografike za različite načine držanja, klanje i zbrinjavanje nusproizvoda, tko će ih izraditi i u kojem roku. Odredite način dostave svim uzgajivačima, uključujući poštu za proizvođače koji se ne koriste digitalnim kanalima.

5 Dostupnost uslužnog klanja i troškovi

Popis odobrenih klaonica nije popis objekata koji pružaju uslužno klanje malim uzgajivačima. Potrebna je provjera stvarne dostupnosti, kapaciteta i cijena.

RUKA je 20. listopada 2026. uputila upit na 61 adresu klaonica; dvije poruke nisu isporučene. Do 2. studenoga zaprimljeno je devet odgovora, od kojih šest nije ponudilo traženu uslugu, a tri su potvrdila uslužno klanje i prihvat novih korisnika. [3] To su Braća Palić u Goričici kod Svetog Ivana Zeline, Bođirković u Borovu i PZ Cres. Braća Palić traže najmanje pet grla, a druga dva objekta prihvaćaju i jedno. Među njima prijevoz i povrat ohlađenih trupova uz naplatu nudi samo Bođirković. Anketa ne potvrđuje dostupnost usluge u ostalim područjima.

Dostavite ažuran pregled dostupnih usluga po područjima, s najmanjom pošiljkom, terminima, povratom trupova i uvjetima prijevoza. Prikažite sezonske kapacitete klanja, hlađenja i veterinarskog nadzora te pokrivenost otoka i udaljenih gospodarstava. Za 1, 5, 10 i 20 grla prikažite udaljenost, vrijeme i ukupan trošak usluge, uključujući prijevoz, povrat mesa, preglede i zbrinjavanje nusproizvoda. Navedite ekonomski opravdana rješenja za područja bez dostupne ili financijski održive usluge.

Navedite je li ta procjena provedena prije uvođenja ograničenja i koje su upute dostavljene klaonicama i veterinarskim organizacijama. Izostanak procjene upućivao bi na donošenje mjere bez prethodne analize provedivosti i posljedica za male uzgajivače.

6 Uvjeti za male klaonice i prilagodba stvarnim potrebama

Za klanje za potrebe kućanstva, registrirane objekte za klanje za vlastitu turističku ponudu, odobrene male klaonice, pokretne klaonice i pokretne jedinice povezane s odobrenom klaonicom dostavite pregled minimalnih uvjeta i nadležnosti. Razgraničite zahtjeve prava EU-a, nacionalnih propisa i upravnih tumačenja te obvezu odobravanja od dopuštenih prostornih i organizacijskih prilagodbi, uključujući one iz članka 10. Pravilnika NN 65/2025. [4]

Za registrirane objekte za klanje za vlastitu turističku ponudu obrazložite kapacitet od 12 UG, uvjete podrijetla životinja i ograničenje uporabe mesa na tu ponudu te zašto nije omogućena izravna prodaja pregledanih trupova krajnjem kupcu. U očitovanju hrvatskih tijela na reviziju DG(SANTE) 2022-7433 rok usklađivanja bio je kraj 2023. [5] Navedite provedene aktivnosti, sadašnji status tih objekata i rok objave cjelovite upute o njihovu poslovanju.

Primjeri iz drugih država navedeni u ovom dopisu ilustrativni su i služe razmatranju mogućih rješenja. Zahtjeve treba prilagoditi stvarnim uvjetima gospodarstava, opsegu rada i utvrđenom riziku, uz očuvanje propisane razine zaštite zdravlja i sigurnosti hrane. Svrha je postići te ciljeve provedivim mjerama, a ne formalno ispunjavati zahtjeve bez stvarnog učinka.

Austrija u propisu Lebensmittelhygiene-Anpassungsverordnung, BGBl. II 91/2006, § 2., za klaonice s manje od 1000 uvjetnih grla (GVE) godišnje ne zahtijeva staju ili prihvatni prostor ako životinje ne noće u objektu. Prema § 4., ista prostorija može služiti za klanje i rasijecanje uz vremensko razdvajanje postupaka, ako se godišnje rasijeca manje od 250 tona mesa. [6]

Njemačka upravnom provedbenom uputom AVV LmH, § 2. stavak 4. i Prilog 1.2, točke 2.2.2.2, 2.2.2.3.1 i 2.2.2.3.4, predviđa vremensko razdvajanje pojedinih postupaka umjesto zasebnih prostora, uz propisane higijenske uvjete i potrebna pojedinačna odobrenja nadležnog tijela. Klaonička linija nije obvezna; moguće je pojedinačno klanje. [7]

Poljska Uredbom ministra poljoprivrede od 20. prosinca 2019. (Dz. U. 2020, poz. 56), § 2. točka 12. i § 3. točka 4., dopušta jednu radnu prostoriju za klanje i naknadno rasijecanje, uz vremensko razdvajanje te čišćenje i dezinfekciju. Režim obuhvaća vlastite životinje i životinje drugih uzgajivača iz istog i susjednih okruga, uz kapacitete i zdravstvene uvjete propisane u § 1. [8]

Navedite koje su od tih mogućnosti dopuštene u Hrvatskoj, kako se odobravaju i primjenjuju te koje ćete dodatne prilagodbe razmotriti za mikro klaonice. Za isključene mogućnosti navedite konkretnu pravnu zapreku, a za dopuštene dostavite tipska rješenja i provedbene vodiče. RUKA smatra da za tržišni plasman mesa treba osigurati dostupno uslužno klanje te omogućiti odobrene mikro klaonice ondje gdje nema drugog provedivog rješenja.

7 Prodaja cijelih ohlađenih trupova krajnjem kupcu

U odgovoru potvrđujete da mala odobrena klaonica može isporučivati trupove fizičkim osobama uz dokumentaciju o sljedivosti. Razjasnite može li proizvođač u takvoj klaonici na vlastitom gospodarstvu klati vlastitu janjad i jarad te ondje prodavati cijele ohlađene trupove krajnjim potrošačima.

Odvojeno navedite minimalne uvjete za OPG koji nakon uslužnog klanja u drugoj klaonici prodaje cijele ohlađene trupove krajnjem kupcu. Za oba načina poslovanja navedite potrebne prostore, opremu, registracije, dokumentaciju za predaju trupa, preglede i troškove. Posebno razjasnite je li potrebna zasebna registracija mesnice ili maloprodaje i na kojoj pravnoj osnovi. Prodaju cijelog trupa razgraničite od rasijecanja, mljevenja i proizvodnje mesnih proizvoda.

I kada je kupac unaprijed poznat, treba razlikovati prodaju mesa od uslužnog klanja njegove životinje za privatnu kućnu potrošnju. Njemački § 2a Tier-LMHV uređuje klanje za vlastitu kućnu potrošnju. [9] Poljski službeni vodič potvrđuje da odobrena klaonica na gospodarstvu može prodavati krajnjim potrošačima uz dodatnu maloprodajnu djelatnost, uključujući poljoprivrednu maloprodaju RHD. [10]

Finska agencija Ruokavirasto u službenoj uputi Elintarvikehuoneiston hyväksyminen, točki 3.2., navodi da se prodajno mjesto bez zasebne tvorničke trgovine ili prodajnog prostora smatra dijelom djelatnosti odobrenog objekta te se za njega ne podnosi zasebna prijava. Točka 5. predviđa maloprodaju u prostorima odobrenog objekta, vremenski odvojenu od drugih djelatnosti i opisanu u zahtjevu za odobravanje. Riječ je o ilustrativnom modelu organizacije prodaje unutar odobrenog objekta; uputa ne uspostavlja posebno izuzeće zato što je kupac unaprijed poznat. [11]

Tražimo da, uz razmatranje finskog primjera, odredite provediv model prodaje cijelih pregledanih i ohlađenih trupova na gospodarstvu, s jasnim uvjetima odobravanja klaonice i registracije prodaje.

8 Prijevoz vlastitih životinja i ohlađenih trupova

Članak 1. stavak 2. točka (b) Uredbe (EZ) br. 1/2005 predviđa pojednostavnjeni režim za poljoprivrednika koji vlastite životinje vlastitim prijevoznim sredstvom prevozi manje od 50 km od gospodarstva. Članak 6. stavak 7. izuzima prijevoz do 65 km od dijela obveza iz tog članka. [12] Ti pragovi određuju opseg izuzeća, a ne opću zabranu samostalnog prijevoza na veću udaljenost.

Dostavite uputu za prijevoz vlastitih ovaca i koza, uključujući janjad i jarad, u klaonicu na udaljenost manju od 50 km, od 50 do 65 km i iznad 65 km. Za svaki raspon navedite odobrenja, osposobljenost vozača, uvjete za vozilo ili prikolicu, čišćenje i dezinfekciju, isprave i način mjerenja udaljenosti. Posebno razjasnite prijevoz nekoliko grla do najbliže dostupne uslužne klaonice udaljene više od 50 km te eventualne dodatne nacionalne zahtjeve.

Uredba (EZ) br. 852/2004, Prilog II. poglavlje IV. točke 1., 6. i 7., uređuje higijenu vozila i/ili spremnika, zaštitu hrane i održavanje temperature uz mogućnost praćenja. [13] Uredba (EZ) br. 853/2004, Prilog III. odjeljak I. poglavlje VII. točke 1.(a) i 3., u pravilu zahtijeva hlađenje mesa trupa na najviše 7 °C u svim dijelovima prije prijevoza i održavanje te temperature tijekom prijevoza. [14]

Te odredbe ne propisuju izričito isključivu uporabu vozila s rashladnim agregatom. Razjasnite može li se jedan ili manji broj prethodno ohlađenih trupova prevesti u zatvorenom termoizoliranom spremniku namijenjenom hrani, uz dostatno rashladno sredstvo, zaštitu od kontaminacije i dokazivo održavanje temperature. Navedite uvjete za spremnik, smještaj trupa, trajanje prijevoza, praćenje temperature i dokumentaciju ili konkretnu pravnu osnovu koja u tom slučaju zahtijeva isključivo hladnjaču. Razgraničite preuzimanje radi daljnje prodaje od preuzimanja za potrošnju u vlastitom kućanstvu.

9 Otkup i klanje prerasle janjadi i jaradi

Nije odgovoreno kako će se riješiti problem janjadi i jaradi koja je zbog ograničenja prerasla tržišno traženu dob i masu. Prema procjeni RUKA-e riječ je o približno 12.000 grla. Navedite plan otkupa i klanja, način naknade troškova dodatne hranidbe i gubitka prodajne vrijednosti, obuhvat životinja, sredstva, nositelja i rokove. Potpora za nesabrano mlijeko ne obuhvaća te gubitke.

10 Priprema za pojavu bolesti i očuvanje otkupa mlijeka

Na 28. savjetovanju u Novalji, u sklopu izlaganja Ministarstva o kugi malih preživača 22. listopada 2026. [15], naši su članovi čuli tvrdnju predstavnice Ministarstva da bi pojava boginja ovaca i koza dovela do potpunog prekida otkupa i prometa kozjeg i ovčjeg mlijeka i proizvoda u cijeloj Hrvatskoj. Tražimo da Ministarstvo potvrdi predstavlja li to njegov službeni stav te dostavi prezentaciju i pravnu osnovu. Razjasnite teritorijalni obuhvat ograničenja, primjenu na sirovo mlijeko i prerađene proizvode te mogućnosti dopuštene obrade i izuzeća.

Predstavite trajni operativni plan za ponovnu pojavu kuge malih preživača i pojavu boginja ovaca i koza, unaprijed usuglašen s otkupljivačima i veterinarskim organizacijama. Plan mora omogućiti zaštitu stada i očuvanje dopuštenog sabiranja, prijevoza, otkupa, prerade i prometa mlijeka i proizvoda od prvog dana ograničenja.

Planom odredite odgovorne službe i osobe, biosigurnosne uvjete, dopuštene načine sabiranja i prijevoza, obradu mlijeka, dokumentaciju, zamjenske mogućnosti preuzimanja te neposredno obavještavanje proizvođača. Za neizbježan prekid otkupa unaprijed uredite evidentiranje gubitaka i pravodobnu naknadu. Navedite izrađivača, rok donošenja i način provjere spremnosti za provedbu.

RUKA smatra da se pravodobnom pripremom uputa i dogovorom Ministarstva, otkupljivača i veterinarskih službi zastoj u otkupu mogao u potpunosti spriječiti. Navedite pripreme provedene nakon izbijanja bolesti u Mađarskoj i Dalmaciji, datume izrade, usuglašavanja i dostave uputa, odgovorne za provedbu te razloge nastalog zastoja. Ako smatrate da zastoj nije bilo moguće izbjeći, dokumentirajte pravne, tehničke ili organizacijske zapreke i navedite mjere za sprječavanje ponavljanja. Naknadna potpora ne zamjenjuje odgovor o mogućnosti sprječavanja štete.

Molimo potpun, jasan i nedvosmislen odgovor na svaku numeriranu točku i potpitanje, s objašnjenjem primjene propisa na opisanu situaciju i navođenjem točne odredbe. Svu traženu dokumentaciju i podatke dostavite s autorom i datumom te naznakom jesu li nastali prije ili nakon donošenja mjere. Ako dokument nije izrađen ili njime ne raspolažete, to izričito navedite.

Na dio zahtjeva koji se odnosi na postojeće dokumente i informacije primijenite Zakon o pravu na pristup informacijama, uključujući postupanje i obavješćivanje kada dokumentom raspolaže drugo tijelo ili se pristup ograničava.

Molimo potvrdu primitka i dopunu odgovora u roku od 15 dana od primitka dopisa. Za radnje koje nije moguće provesti u tom roku navedite odgovornu službu i rok provedbe. Time se ne mijenjaju zakonski rokovi za pristup informacijama.

S poštovanjem,

Krunoslav Čičko
Predsjednik Regionalne udruge kozara i ovčara RUKA

Dokumenti na koje se pozivamo

[1] Ministarstvo kulture i medija, Mediteranska prehrana Brača i Hvara, str. 54.; HRT, Janjetina hrvatska gastro tradicija; Zona Zadar, Janjetina i jaretina

[2] Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Hrvatski obiteljski leksikon, Ignorantia legis non excusat.

[3] RUKA, izvještaj Uslužno klanje ovaca i koza potvrdile samo tri klaonice, 2. studenoga 2026.

[4] Pravilnik NN 65/2025, članak 10.

[5] Revizija DG(SANTE) 2022-7433 i očitovanje hrvatskih tijela na preporuku 1

[6] Austrija, Lebensmittelhygiene-Anpassungsverordnung, BGBl. II 91/2006, §§ 2. i 4.

[7] Njemačka, AVV LmH, § 2. stavak 4. i Prilog 1.2, točke 2.2.2.2, 2.2.2.3.1 i 2.2.2.3.4.

[8] Poljska, Uredba od 20. prosinca 2019., Dz. U. 2020, poz. 56, §§ 1.–3.

[9] Njemačka, Tierische Lebensmittel-Hygieneverordnung, § 2a Hausschlachtungen.

[10] Poljski Glavni veterinarski inspektorat, Wymagania weterynaryjne przy prowadzeniu rzeźni rolniczej, 25. lipnja 2020., str. 2., pitanja 2. i 3.

[11] Finska agencija Ruokavirasto, Elintarvikehuoneiston hyväksyminen, službena uputa 4215/04.02.00.01/2021, 4. veljače 2022., točke 3.2. i 5.

[12] Uredba (EZ) br. 1/2005, članak 1. stavak 2. točka (b) i članak 6. stavak 7.

[13] Uredba (EZ) br. 852/2004, Prilog II. poglavlje IV. točke 1., 6. i 7.

[14] Uredba (EZ) br. 853/2004 s izmjenama, Prilog III. odjeljak I. poglavlje VII.

[15] Službeni program 28. savjetovanja uzgajivača ovaca i koza u Novalji, 22. i 23. listopada 2026.